

Personatges de Sant Feliu

Joan Pinyot i Garròs

ENRIC CLARASÓ I DAUDÍ

Enric Clarasó (dibuix de Ramon Casas)

Notable escultor nascut el 1857 a Sant Feliu del Racó i mort a Barcelona el 1941. Cal remarcar que encara que va néixer al poble, als dos anys de vida la seva família es traslladà a Barcelona.

Cursà estudis a l'Escola de Belles Arts de Barcelona amb l'escultor Joan Roig i Solé, gran propugnador de l'escultura en marbre. Entre els companys d'aprenentatge figuren en Josep Campeny, Manuel Fuxà, Alimbau, Alentorn, etc. Amplià després els seus estudis a París, a l'acadèmia «Julien», on va ser deixeble de Chapu.

El 1881 conegué Santiago Rusiñol, i l'any següent, Ramon Casas, amb els quals exposà continuadament i de qui esdevindria bon company de bohèmia i gran amic. Fou Clarasó qui va llogar el taller del carrer Muntaner on Rusiñol aplegà els ferros antics que donaren naixença al Cau Ferrat.

Participant a concursos i exposicions barcelonines, nacionals i estrangeres, fou molt sovint premiat i distingit. La seva producció és abundant i fou mereixedora d'altres recompenses. De cisell delicat, no l'espantaven les obres d'empenta. La mostra és que sovint conreà l'escultura monumental. Encara que treballava gairebé sempre amb marbre quan convenia barrejava altres materials com el fang, el bronze, la forja.

El 1882 exposà per primera vegada a la sala Parés de Barcelona, al carrer Petritxol, on es registra per primera vegada una figura seva representant el cap d'un noi venedor de periòdics i on presenta també un bust de manola en fang. A la mateixa sala, el 1886 torna a exposar destacant la crítica la seva «Pescatera», i el 1889 participa en una exposició col·lectiva al costat d'en Rusiñol, Casas, Nin i Tudó, Fillol i Sans.

El 1890 la Sala Parés visqué una exposició històrica, la primera conjunta de Rusiñol, Casas i Clarasó, que es muntà de forma extraordinària. Durant un parell de dies la galeria fou tancada per decorar-la amb un nou entapissat de vellut vermell i una catifa del mateix color. Es van col·locar a més unes otomanes i altres seients per a major comoditat dels visitants i es posaren moltes plantes que alternaven amb les obres exposades. Els dies 17 i 18 d'octubre l'exposició únicament podia visitar-se per invitació. Rusiñol presentava cinquanta quadres, Casas vint i Clarasó algunes escultures. Fou una exposició que marcà un canvi profund en les arts a Catalunya perquè els pintors mostraven la gran influència que en ells havia exercit la pintura francesa i, en el cas de Clarasó, l'escultura de Rodin. Aquesta primera exposició dels tres artistes ha creat una veritable història en la vida artística de Barcelona, i a mesura que s'anaven repetint, s'incrementava la seva popularitat i també l'interès informatiu que les envoltà, amb notes biogràfiques, anècdotes i altres comentaris referents als tres personatges, però que requeien principalment en Santiago Rusiñol.

El 6 de novembre del 1891 es va inaugurar a la Sala Parés la segona exposició Rusiñol-Casas-Clarasó precedida d'una inauguració burlesca on amics seus parodiaren un acte oficial. La tercera exposició conjunta té lloc el 1893 destacant de Clarasó un àngel assegut damunt unes roques que té sobre el genoll una tauleta que diu «Eternitat».

El 1915 tornaren a exposar plegats per celebrar el 26è. aniversari de la seva primera exposició i el 1921 hi tornaren, destacant de Clarasó els seus bustos i figures amb títol, romàntiques com sempre, com els de «Gavina» i «Flor espiritual». El gener del 1922 presentà «Oda a l'amor maternal», «Lliri», «Eva», «Castigada», «Adéu», «Camperola» i alguns retrats. El 1923 presentà «Ocells de pas», «Pollets», «Flors», «Bon dia», «Flor de garba», «Mística» i un projecte per a una font. El 1924 en la seva darrera exposició de l'època Parés, Clarasó presentà nou obres amb noms romàntics i un retrat de Josep M. Milà i Pi.

A les primeries del 1926, després de la renovació de la Sala Parés, en l'etapa Maragall, el triumvirat tornà a exposar. Clarasó presentava en aquesta ocasió 7 escultures, gairebé totes en marbre, i amb uns preus que voltaven les 3.000 pessetes. Com si fós ritual, les temporades 1926-27 i 1927-28 continuaren les exposicions dels tres amics. En la del curs '29-30 fou publicada una fotografia per la premsa d'aquells dies on es veu Rusiñol, Casas, Clarasó i Pau Casals conversant abans d'inaugurar-se l'exposició. Pau Casals adquirí una obra de cadascun d'ells, i es conserven ara a Sant Salvador. Del 28 de febrer al 13 de març del 1931 es va celebrar la darrera exposició dels tres amics presentant Clarasó nou escultures («Nebulosa», «Ventada», «Verema», «Eva», «Verge» i «Clown») i tres retrats.

Del 21 de novembre al 4 de desembre del 1931 Casas i Clarasó exposaren ja sols, doncs Rusiñol morí pel juliol del mateix any, i li feren un sentit homenatge. Clarasó hi contribuí amb sis escultures amb títols anecdòtics o literaris que encara corresponien a les primeres exposicions: «Suggestió», «Flor espiritual», «Ventada», «Meditant».

A cavall del segle passat i el vint, Clarasó fou un dels tres capdavanters de l'art català. Realment, la tríade Rusiñol, Casas i Clarasó, que exposaren repetidament fins a la mort dels dos primers, servaren tanta fidelitat a la seva amistat que, entre artistes, és un cas digne d'esment. Algun crític ha assenyalat que entre l'escultor Clarasó i els seus dos amics pintors no existia, estèticament, un nexa que justifiqués la llarga i pregona companyonia. Fou per l'amistat que li servava que Clarasó es trobava sempre present en les aventures rusiñolianes. Junt amb Casas acompanyà Rusiñol a París en el seu primer i famós viatge. També hi anaren Miquel Utrillo, aleshores corresponsal de «La Vanguardia», i el gravador Ramon Canudas, i s'installaren tots plegats a Montmartre. Fou allí on Clarasó començà a consagrar-se com a escultor. Allí fou on Rusiñol el retratà mentre llegia. Com a anècdota curiosa, els diumenges, per reposar del tragí setmanal, feien dissabte del pis on eren hostatjats.

Al Cau Ferrat del carrer Muntaner s'hi celebraren festes premonitòries de les festes modernistes sitgetanes que anys després van fer enraonar tant. I Clarasó es troba igualment al costat de Rusiñol quan aquest, acompanyat del seu germà Albert i dels pintors Casas i Meifrèn, féu els primers viatges a Sitges, on definitivament es traslladà l'incipient Cau Ferrat barceloní l'any 1894. I Clarasó, naturalment, formava part del grup de portadors dels Grecos, adquirits a París, i portats en marxa processal pels carrers de Sitges en direcció al Cau Ferrat.

Cal assenyalar que els tres artistes gaudien de bona posició econòmica, es dedicaven a una bohèmia molt acomodada i tenien un esperit de gran ironia i barrila que els induïa a mantenir un estudi on reunir-se habitualment, a fer les famoses excursions tan conegudes en la vida de Santiago Rusiñol i a prendre's en general les coses des d'un punt de vista aparentment desinteressat.

Malgrat la seva vida de bohèmia, quan calia Clarasó ajudava els altres. Així el 1885, amb motiu del terratrèmol d'Andalusia, féu donació d'obres seves per la tómbola benèfica que s'organitzà, juntament amb d'altres escultors (Benlliure, Anglès, Cortés) i pintors (Llimona, Meifrèn, Masriera, Planellas, Gimeno, Pellicer).

Forjador del s. XIII (Museu del Cau Ferrat)

Clarasó col·laborà en la decoració de l'Exposició Universal de Barcelona del 1888 i amb els guanyats anà a París el 1889, on tornà el 1890. A París va obtenir un dels més grans i primerencs èxits amb l'obra «Memento Homo», la seva obra preferida, premiada amb primera medalla a l'Exposició Internacional de Belles Arts de l'any 1900. El 1901 (potser per això) se li atorgà la «Encomienda» d'Isabel la Catòlica, i el 1902, la d'Alfonso XII.

Entre les seves obres destaquen les següents: «Suggestió» (1891) i «Eva» (1904), que s'exposen al Museu d'Art Modern de Barcelona. «Justícia», grup colossal que corona el Palau de Justícia de Pamplona. «Baturro», adquirit pel Museu de Saragossa. «Forjador del segle XIII», actualment al Cau Ferrat de Sitges. «Trellall i Comerç», adquirit pel Crèdit Mutual Barceloní. I finalment, el magnífic monument al rei Jaume I el Conqueridor que hom pot admirar a Ciutat de Mallorca, fet entre 1916 i 1927.

Fora d'aquestes obres significatives, hi ha un menudall de relleus i figures, moltes d'elles als cementiris de Saragossa, Barcelona, etc. A l'Arxiu Històric de Castellar es conserva un àlbum prologat per en Santiago Rusiñol amb fotografies de la majoria de les seves obres i de la seva casa modernista de Sarrià.

Cap dels seus triomfs no l'envaní. Fou sempre exemple de modèstia, virtut que, acompanyada al seu caràcter jovial, ferien que tothom l'estimés. A la seva longevitat afegí una gran fecunditat. S'afirma que féu més de quatre mil obres.

El 1931, als 74 anys, publicà un anecdotari autobiogràfic titulat «Notes viscudes», on recull curiosos records de les seves experiències de bohèmia.

BIBLIOGRAFIA:

- OPISSO, Alfred. *Arte y artistas catalanes*. Barcelona, 1900, pàgs. 37-43.
 CLARASÓ I DAUDÍ, Enric. *Notes viscudes*, 1931.
 Espasa-Calpe, Vol. 13, pàg. 630. Apèndix, Vol. 3, pàg. 150.
Ars Hispaniae, Vol. XIX, pàg. 310.
Diccionari Albertí, tom I, pàg. 574.
 RÀFOLS I FONTANALS, Josep Francesc. *Diccionario biográfico de artistas de Catalunya*, 1951-54, Vol. I, pàg. 262.
 AVELÍ I ARTIS, Andreu. *Retrats de Ramon Casas*. Barcelona, 1970, pàgs. 72-73.
 PÈLACHS I ROJALS, Joan. *Enric Clarasó. Forja*, any XXVIII, núm. 1330, 1973, pàg. 4.
II Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 1-5/6/1976, Vol. I, pàgina 11.
 MARAGALL, Joan A. *Història de la Sala Parés*. Barcelona, Editorial Selecta, 1975, pàgs. 27 a 305.
Gran Enciclopèdia Catalana. Vol. IV, 531, 768-769; V, 8; XI, 303 i XII, 696.
 CASAS, R. RUSIÑOL, S. i UTRILLO, M. *Viatge a París*. Edicions de la Magrana. Barcelona, 1980, pàg. 8.
 CLARASÓ, Noel. *Clarasó*. Edicions de Nou Art Thor.

L'industrial llaner Bonaventura Benet, resident a Castellar del Vallès (segons en Baltasar Ragón) i a Terrassa (segons en Soler i Palet), fou perseguit pels carlistes quan aquests, comanats pel cap de colla conegut pel «Caragol» (nom de guerra del guerriller realista Agustí Saperes), tenien esporuguida tota la contrada. Les forces invasores desterraren en Benet a Sant Feliu del Racó, aleshores del partit judicial de Terrassa, i un cop instal·lat allí amb la seva esposa, aquesta infantà en Rafael Benet i Petit el dia 23 de febrer de l'any 1822.

Així que pogué, l'industrial llaner deixà la seva indústria que tenia a Fonts Calents, abandonà Sant Feliu del Racó i es traslladà a Terrassa, on construí la casa pairal de can Benet, del carrer de la Societat, on en un lloc contigu a la casa posà una fàbrica de peces de llana.

Rafael Benet i Petit estudià la carrera de medicina rebent el grau de llicenciat l'any 1847. Dos anys després era nomenat soci numerari de l'Acadèmia Médico-Quirúrgica de Barcelona.

L'any següent, el 1848, escriví el treball titulat «¿Existen días críticos?».

El 1849, quan ja era metge agregat de la Facultat de Medicina de Barcelona, publicà el discurs que llegí a l'Universitat Literària de Barcelona en l'acte de rebre la investidura de doctor amb el títol de «Consideraciones sobre el momento higiénico de las sociedades modernas». En aquest llibre ja es preocupa de l'atmosfera contaminada de les ciutats, de l'estat de salut dels infants, de la salubritat de les fonts, els mercats, els carrers, de la higiene en els presidis i fa l'observació que la població augmenta, baixa la mortalitat i millora el promig de vida. Diu que a tot l'Estat espanyol, del 1826 al 1834, la població augmenta en 105.650 habitants i que com a fita a aconseguir cal arribar a nivells europeus i posa l'exemple modèlic de França que en aquells moments tenia un promig de vida de 33 anys!

L'any 1856 publicà un estat demostratiu de l'epidèmia de verola (en els nostres dies ja extingida) que el 1854 i el 1855 regnà a Sabadell.

Regentà amb molt d'encert la Càtedra de Terapèutica a la Facultat de Medicina i Cirurgia de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, on havia obtingut per oposició el càrrec que després renuncià per haver-se negat, junt amb el doctor Montagut igualment catedràtic de la mateixa Facultat, a anar a Madrid a repetir les oposicions a les càtedres que regentaven segons un reial decret que hi obligava a tots els qui es trobaven en el seu cas.

A aquesta circumstància es degué el seu trasllat a Terrassa, on exercí la seva professió de metge i fou tan estimat dels seus pacients com ho havia estat dels seus alumnes i companys a la Càtedra.

A la seva arribada a Terrassa fou nomenat tot seguit sub-delegat de Sanitat del partit judicial. El biògraf Enric Jardí escriu que en Rafael Benet era un metge d'un gran ull clínic i ple d'abnegació i molt apreciat pels terrassencs.

Elies de Molins, en el seu «Diccionario Biográfico y Bibliográfico de escritores y artistas catalanes del siglo XIX», diu, parlant del doctor Benet, que en el concurs celebrat per la citada Acadèmia per a proveir una plaça d'acadèmic numerari, presentà una memòria sobre «La prostitución en sus relaciones con la sociedad y la higiene pública», quin manuscrit diu que es troba a la Biblioteca de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona.

Rafael Benet, a més de metge, fou un notable matemàtic, i d'això n'és una prova el que li succeí els primers anys de la seva professió a Barcelona, on, amb motiu d'haver-se presentat a donar una conferència matemàtica a la referida Acadèmia l'aleshores celebrada pel matemàtic senyor Manjiamelle, aquest es comprometé a resoldre a l'acte l'operació més difícil que se li presentés. Inventà el doctor Benet, que hi era present, un problema tan complicat que desconcertà en Manjiamelle, qui després de molts treballs l'arribà a resoldre i felicità en Benet pel seu enginy.

Entre els doctors que exercien a la capital quan ell hi residia, el doctor Benet era reputat com a eminència mèdica.

Exercí durant 34 anys la medicina a Terrassa, estimat de totes les classes socials i distingit pels seus companys de la capital que sovint cercaven el seu ajut en repetides consultes.

Fou regidor de la Corporació Municipal de Terrassa del 26/10/1856 a l'11/3/1857 i del 25/9/1867 al 12/5/1868. També l'any 1876.

Després d'una llarga malaltia morí a Terrassa el 30 de març del 1881.

Trobat-se casualment a Terrassa el bisbe Urquinaona, li administrà els Sants Sagraments poques hores abans de la seva mort.

La manifestació de dol que el poble de Terrassa li reté el dia del seu enterrament fou la darrera prova de l'apreci que tothom li tenia.

El seu fill Rafael Benet i Vancells, nascut a Terrassa el 1889, ha estat un notable pintor i la seva filla Josepa fou superiora general d'una orde religiosa.

BIBLIOGRAFIA :

- VERGÉS I MIRASSÓ, Antoni, Mn. *Història de Castellar del Vallès*, pàg. 197.
- SOLER I PALET, Josep. *100 biografies terrassenques*, pàgs. 17-19.
- RAGÓN, Baltasar. *Terrassencs del 1800*, pàgs. 41-43.
- ELÍAS DE MOLINS, ANTONIO. *Diccionario biográfico y bibliográfico de escritores y artistas catalanes del siglo XIX*, tom I, pàgs. 272-273.
- SUBIRATS I ARGELAGUÉS, Josep. *1877. Terrassa. La vila de Terrassa, el títol de ciutat i la Caixa d'Estalvis*, pàg. 111.

JOSEP JULIANA I ALBERT

Varis autors (i també erròniament la «Gran Enciclopèdia Catalana») situen la seva naixença a Sabadell, encara que mossèn Antoni Vergés i Mirassó el cita en el seu llibre com a personatge pròpiament castellarenc. Pintor d'olis perfeccionant el seu art a Roma, diu.

Encara més: Andreu Castells i Peig, en el seu llibre «L'art sabadellenc», escriu textualment que no féu gaire vida local a Sabadell malgrat exposar-hi i que «es diu que era oriund de la masia del seu nom de Castellar del Vallès».

Tothom, això sí, està d'acord amb l'any del naixement, el 1844.

Fill de Can Juliana, sabem molt poc de la seva vida. El mateix podríem dir del seu germà Ignasi, que fou diputat provincial pel districte de Terrassa i regidor municipal de Castellar del 1880 al 1886.

Es dedicà a la pintura i cal suposar que vivia d'ella. D'altra manera no ens explicariem els seus llargs viatges a l'estranger.

En iniciar-se en l'art del pinzell fou deixeble de Josep Serra i Porson, el darrer romàntic important català. Va especialitzar-se en la composició i en la figura. Estudià a la barcelonina Escola de Belles Arts (la Llotja) i amplià els seus coneixements a Roma, on féu llargues estades i on acabà els estudis. Residí durant molts anys a Itàlia (el 1872 encara hi deuria ser) i s'adaptà a l'escola napolitana. Era soci del Cercle Artístic Internacional de Roma, on coincidí amb el sabadellenc pare Planas. Tornant d'Itàlia, anà a Madrid imposant-se com a artista pintor.

La seva producció pictòrica fou pròdiga, abundant en ella els temes urbans ja des del seu debut a Barcelona el 1866. Com aquarellista es distingí en les obres costumistes i sempre fou tènue de color.

Entre les seves obres importants poden mencionar-se:

- «La sopa del convent».
- «Filadora».
- «Vista de Roma».
- «Tipus italians».
- «Sortida de la darrera missa», etc.

El 7 d'abril del 1877 exposà quatre aquarelles a la barcelonina Sala Parés, essent el nostre santfeliuenc un dels primers a passar per aquesta famosa sala. Cinc anys més tard, seguint els seus passos, el seu compatrici, Enric Clarasó, hi exposaria per primera vegada el 1822. Totes aquestes dades ens confirmen la gran importància que sempre ha tingut a Castellar, i al seu terme, la pintura i l'art en general.

En aquesta exposició de la Parés, Juliana exposava juntament amb el valencià F. Miralles, autor d'uns olis, i el mallorquí Bauzà.

El 1886 (o 1866?) celebrà una exposició a Madrid i el seu quadre «Bous en el prat» guanyà la tercera medalla del certamen, essent adquirit pel Ministeri de Foment.

E. Bénézit ens informa que el 17 de maig del 1897 fou premiat a París el seu quadre «La Fenêtre fleurie» i adquirit per 85 francs. Igualment la seva aquarella «Jeune seigneur dans un jardin» fou comprada a París el 26 de gener del 1945 (?) per 150 francs, 55 anys després de la seva mort l'any 1890, no sabem on.

Qui vulgui estudiar aquest nostre artista força desconegut sàpiga que alguns quadres seus es conserven al Museu Provincial de Girona i que al Museu d'Art de Sabadell, on tampoc es dona el lloc exacte del seu origen, des de la seva inauguració el 30 de maig del 1980 hi són exposades varies aquarelles seves: «El captaire de la guitarra», data a l'any 1883 segons uns i al 1868 segons A. Castells, «Bosc», «Noia al bosc», «Dona», «Nenes jugant al bosc», «Xicot fumant», «Nena collint flors al bosc», Dona asseguda».

BIBLIOGRAFIA :

Gran Enciclopèdia Catalana, VIII, pág. 799.

VERGÉS I MIRASSÓ, Antoni, Mn. *Història de Castellar del Vallès*, Editorial Montblan-Martin, 1974, pág. 198.

Diccionario biográfico de artistas de Cataluña, Ràfols, tom II, pág. 37.

CASTELLS I PEIG, Andreu. *L'art sabadellenc*, pàgs. 390 i 442.

— *Sabadell, informe de l'oposició*. «Prolegòmens, 1788-1868». Edicions Riutort. Sabadell. 1975, pàgs. 6.6; 6.61.

MARAGALL, Joan A. *Història de la Sala Parés*. Editorial Selecta. Barcelona, 1975, pàgs. 20 i 30.

BÉNÉZIT, E. *Dictionnaire des Peintres, sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs*, tom 5, pág. 193. França. Librairie Gründ, 1966.

...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...

